

**PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE** | ALPINE
ASSOCIATION
OF SLOVENIA

Ob železnici 30 a
p. p. 214
SI-1001 Ljubljana
W www.pzs.si

E info@pzs.si
T +386 (0)1 43 45 680
F +386 (0)1 43 45 691
ID DDV SI62316133
IBAN SI56 6100 0001 6522 551

**KOMISIJA ZA VARSTVO
GORSKE NARAVE**
T +386 (0)1 43 45 683
E varstvo.narave@pzs.si
W <https://kvgn.pzs.si>

Datum: 15. 12. 2022

POROČILO O DELU KVG N V LETU 2022

OSNOVA PREDSTAVITEV

Komisija za varstvo gorske narave Planinske zveze Slovenije (v nadaljevanju KVG N PZS) usklajuje in pospešuje dejavnosti planinske organizacije na področju varovanja gorske narave.

IO KVG N PZS pripravlja strokovna mnenja in predloge rešitev ter jih posreduje pristojnim organom PZS.

TEMELJNE USMERITVE DELA V LETU 2022

KVG N je v letu 2022 aktivnosti usmerjala v:

- izobraževanje in usposabljanje strokovnega kadra, seveda v prilagojeni obliki;
- promocijo varstva gorske narave med planinsko in širšo javnostjo, zlasti šolsko mladino;
- ažurno in kritično spremljanje stanja in posegov v gorsko okolje in naravo ter informiranje organov PZS ter javnosti o nedovoljenih posegih in aktivnostih;
- konsolidacijo organiziranosti in delovanja varstva gorske narave v PZS;
- pripravo strokovnih stališč do načrtovanja različnih dejavnosti in prostorskih posegov v gorsko naravo in okolje nasploh.

Dan planincev 2022 – priprava stojnice vesela planinska šola

Foto: Marijan Denša

SESTAVA IN DEJAVNOST KVGJN V LETU 2022

Na dan 31.12.2022 je imelo od skupaj 297 v PZS včlanjenih društev odsek za varstvo gorske narave 113 planinskih društev (38 % od vseh).

To je glede na perečo problematiko ogrožanja gorske narave zelo malo. Zlasti skrbi, da svojega odseka VGN nimajo številna velika društva in društva.

Preglednica: **Strokovni kadri (stanje na dan 31. 12. 2022)**

Naziv	Vseh izdanih diplom	Skupno število aktivnih*	Število z licenco	Število pripravnikov
varuh gorske narave	402	325	264	2
gorski stražar	--	~ 700	--	

*vir: poročila odborov

Pripravili smo kratko analizo stanja odsekov za varstvo gorske narave, varuhov gorske narave in gorskih stražarjev po posameznih meddruštvenih odborih in skupno za PZS.

Registriran odsek VGN ima le 113 društev, to je 38 % vseh. Če izločimo »neplaninska« društva, je ta delež še vedno manjši od 50 %, kar je še vedno zaskrbljujoče malo.

Žal so pod povprečjem MDO z velikim obsegom članstva, to sta predvsem MDO Ljubljane in Savinjski MDO, stanje je slabo tudi v Notranjskem in Posoškem MDO PD. V Kamniško-Savinjskem in Pomurskem MDO PD, ne delujeta niti odbora VGN. Izboljšalo se je stanje v Primorskem MDO PD, odlično deluje odbor v MDO PD Dolenjske in Bele krajine.

Varuhov z licenco je 264, od tega je 29 novih (19. tečaj). Licenco je letos obnovilo 38 varuhov. Vsako leto je več varuhov brez obnovljene licence, nekaj zaradi starosti, nekaj zaradi nezmožnosti za nadaljnje delo, nekaj tudi zaradi nezainteresiranosti.

Po poročilih odborov je v društvih aktivnih 325 varuhov gorske narave in okoli 700 gorskih stražarjev. V letu 2022 je naziv gorski stražar ali stražarka pridobilo 51 planincev.

Namizna igra Vesele planinske šole - V gorah smo samo gostje

Foto: Marijan Denša

Preglednica: **Sestava IO KVG N VGN, mandat 2018-2022 (do 19. 03. 2022)**

Načelnik	Člani IO	Seje IO
Marijan Denša, PD Nazarje	Irena Bertoncelej, PD Ljubljana-Matica (od 2021) Nataša Burgar Gabrovec, PD Iskra Kranj (od 2020) Sabina Francek Ivovič, OPD Koper, namestnica vodje Danijela Jakomini, PD Skalca Hoče-Slivnica Olga Kržan, PD Brežice Miran Ritonja, PD Ptuj (od 2020) Jure Tičar, PD Ljubno (od 2020) Franka Zega, PD Nova Gorica	5. dopisna seja (07. 01.) 14. seja (17. 02.)

V letu 2022 je bil volilni zbor odsekov, zato se je spremenila sestava Izvršnega odbora KVG N. Zamenjala se je približno polovica članov, načelnik je ostal isti.

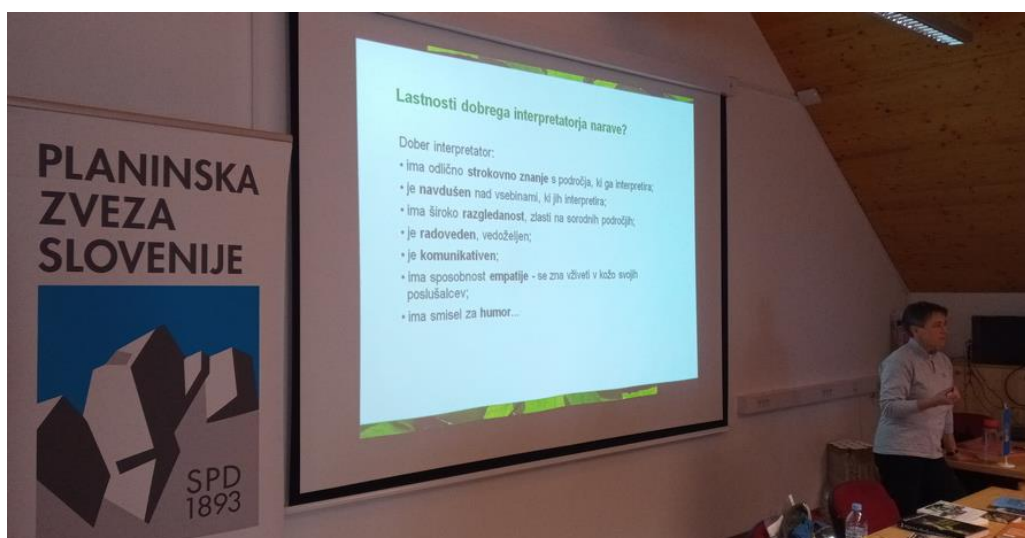
Preglednica: **Sestava IO KVG N VGN, mandat 2022-2026 (od 19. 03. 2022)**

Načelnik	Člani IO	Seje IO
Marijan Denša, PD Nazarje	Irena Bertoncelej, PD Ljubljana-Matica Sabina Francek Ivovič, OPD Koper, namestnica vodje Janko Kolar, PD Ribnica na Pohorju Olga Kržan, PD Brežice Tomaž Mihelič, PD Bohinjska Bistrica Irena Mrak, PD Križe Miran Ritonja, PD Ptuj (od 2020)	1. seja (20. 10.) 2. seja (15. 12.) razširjena

Izvedli smo štiri seje, od tega eno dopisno in eno razširjeno, z vodji odborov VGN pri MDO PD.

Zbor odsekov za varstvo gorske narave KVG N

Izvedli smo ga na Kopah, 19. marca 2022. Izvrstno ga je organiziral koroški odbor. Udeležilo se ga je 55 delegatov z glasovalno pravico.

Predavanje o interpretaciji (gorske) narave

Foto: Marijan Denša

IZOBRAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE STROKOVNIH KADROV

Izobraževanje in usposabljanje varuhov gorske narave (VGN) v okviru dejavnosti IO KVGN

Tečaj za varuhe gorske narave smo v letu 2022 izvedli v hibridni obliki, predavanja po spletu, terenski del na treh lokacijah na terenu. Na posameznem terenu sta sodelovala običajno po dva predavatelja. Zaključek tečaja je bil septembra na Mrzlici s predstavitvijo seminarских nalog.

Predavatelji na tečaju so izbrani strokovnjaki na svojem področju. Prevzemajo tudi mentorstvo pri izdelavi seminarских nalog. Vodja izobraževanja je dr. Irena Mrak, vodja tečaja Sabina Francek Ivović.

Tudi **licenčno izobraževanje** smo izvedli preko spleta. Udeležilo se ga je 38 varuhov, ki so s tem obnovili licenco. Vsebina izpopolnjevanja je bila interpretacija (varstva gorske) narave.

Preglednica: Izvedena usposabljanja: 19. tečaj za VGN in licenčni tečaj 2022 za VGN

Naziv usposabljanja	Termin in lokacija	Štev. udeležencev	Štev. uspešnih	Vodja tečaja Predavatelji
Licenčni seminar za VGN	19. marec	38	38	Glej zgoraj
Tečaj za VGN	Po spletu in Vrata	30	29	

Izobraževanje, usposabljanje in ozaveščanje v okviru dejavnosti odborov VGN MDO

V okviru načrtovane konsolidacije organiziranosti in delovanja varstva gorske narave v PZS dajemo vse večji poudarek delovanju odborov VGN pri MDO PD na področju izobraževanja, usposabljanja in ozaveščanja.

Ena od snovnih dejavnosti odborov je izvajanje izobraževanja in usposabljanja za nove gorske stražarje. Tečaje za gorske stražarje in stražarke (GS) so izvedli v odborih Gorenjske (13 novih GS), Koroške (24 novih GS) in Dolenjske in Bele krajine (14 novih GS), kjer so skupaj s Kmetijsko šolo GRM poskrbeli za 53 novih mladih GS, kar je zelo pohvalno.

Preglednica: Izvedena usposabljanja za naziv gorski stražar/stražarka po odborih MDO PD

Odbor VGN MDO PD	Štev. udeležencev	Tečaj mladih GS	Lokacija
Gorenjske	13	-	Uskovnica
Koroške	24	-	
Dolenjske in Bele krajine	14	53	Ormoške lagune
Skupaj	51	53	

Terenski del tečaja za varuhe gorske narave v območju TNP
Foto: Marijan Denša

Kljub omejitvenim ukrepom so odbori v letu 2022 uspeli organizirati ali izvesti lepo število širše zasnovanih akcij, kot so naravovarstvene delavnice, akcije, izleti in predavanja, slednja tudi po spletu. Večine teh akcij se udeležujejo tudi člani drugih MDO, ne samo tistega, ki akcijo organizira, kar pripomore k povezovanju in izmenjavi izkušenj. Navedene so samo najpomembnejše, torej »glavne« akcije odborov.

Preglednica: Izvedene naj-pomembnejše skupne akcije Odborov VGN MDO PD v letu 2022

Odbor VGN	Aktivnost (namen, oblika, izvajalec, ...)	Št.	Datum	Opomba
Koroške	Aktivnosti v zvezi z ustanavljanjem Regijskega parka Pohorje	--	Vse leto	
Savinjske	Po nagelj na Goro Oljko in srečanje VGN	61	05. 03.	
Podravja	Srečanje VGN na Polskavi	--	maj	
Koroške	Dan za Pohorje	--	28. 05.	Podravja Savinjske
Posočja	Letno srečanje VGN Posočja	--	28. 05.	
Gorenjske	Ogled Botaničnega vrtca na Velem polju in srečanje VGN	30	03. 07.	
Primorske	Ogled bele obloglavke in srečanje VGN	--	17. 07.	
Posočja	Naravovarstveni tabor za mlade vse SLO	32	24.-30. 07.	PD Nova Gorica
Gorenjske	Pohod na Lisec	--	03. 08.	alpska možina
Dolenjske in Bk.	Akcija za in-planince (inkluzijski pohod)	--	10. 09.	
Zasavja	Srečanje VGN na Mrzlici	40	25. 09.	
Več odborov	Obeležitev mednarodnega dneva gora	--	december	Brati gore

Opomba: preglednica je urejena po datumih.

Vesela planinska šola je namenjena prav vsem

Foto: Marijan Denša

IZOBRAŽEVANJE, INFORMIRANJE IN OZAVEŠČANJE JAVNOSTI

Izobraževanje, informiranje in ozaveščanje planinske in druge javnosti oz. obiskovalcev gorskega sveta je pomembna naloga KVG N PZS. Naš cilj je opozoriti in pokazati celovitost vplivov rekreacije, turizma in drugih dejavnosti na živo in neživo naravo gorskega sveta.

Poteka na vseh treh nivojih organiziranja: v okviru akcij odsekov v planinskih društvih, akcij meddruštvenih odborov in izvršnega odbora, na različne načine in obravnava različne vsebinske sklope.

V letu 2022 je IO KVG N organiziral dobro obiskana **spletna predavanja** (četrtkovi naravovarstveni planinski večeri), na katerih so tečajniki predstavljali svoje seminarske naloge.

Poleg teh smo »prenašali« todi posvet - predavanja ob 70. obletnici varovanja velikonočnice na Boču. Eden od predavateljev je bil tudi Peter Skoberne.

Preglednica: **Spletna predavanja 2022**

Vsebina	Oblika	Datum, kraj	Število
Predstavitve seminarских nalog varuhov gorske narave (5 x po tri predavanja na večer)	Spletna predavanja	januar-februar	--
Jure Tičar: Pomen varovanja jam v Slovenije			
70 let varovanja velikonočnice (posvet) Živim z Naturo 2000		09. 02.	--

Izobraževanje, informiranje in ozaveščanje javnosti poteka tudi preko spletne strani KVG N PZS in FB profila.

POMEMBNEJŠI PROJEKTI V LETU 2022

Najpomembnejši projekt je bil vsekakor razvoj ideje oživljanja zahajanja v gorski svet z izhodišč javnega prometa (železniške in avtobusne postaje). Ideja je zorela več let, v letu 2022 smo jo začeli uresničevati. Njen delovni naslov je »Peš in dolin do višin«. Povezujemo se z geografskim inštitutom Antona Melika. V ta namen smo izvedli že več pripravljalnih in operativnih aktivnosti.

Preglednica: **Pomembnejši projekti v letu 2022**

Projekt	Namen	Stanje
Peš iz dolin do višin	Predstaviti poglede in rešitve problematike VGN	V izvajanju
Vesela planinska šola Dan planincev v Kamniški Bistrici	Predstavitev, ozaveščanje	Izvedeno
VrH Julijcev - sodelovanje	Izboljšanje stanja izbranih vrst in habitatnih tipov v TNP	V izvajanju
Priprava novih pripomočkov »Vesele planinske šole«	Ozaveščanje mladih	V izvajanju
Prenova učbenika Narava v gorskem svetu	Prenova zastarelih delov	V začetni fazi
Prenova spletne strani KVG N	Spletna stran je nepregledna in zato neprivlačna za uporabnike	Stalna naloga

PRIPRAVA STROKOVNIH MNENJ IN PREDLOGI REŠITEV ORGANOM PZS

Preglednica: **Strokovna mnenja, stališča, predlogi, pobude organom PZS**

Zadeva	Rešitev Predlog	Stanje
Pripombe na akcijski načrt usmerjanja obiska in rekreacijskih dejavnosti v območju TNP	Priprava predloga	Končano
Regijski park Pohorje	Predlog P PZS za podporo	Posredovano P PZS

Na nekatere »manjše« naravovarstvene pobude smo posameznim predlagateljem odgovorili neposredno.

MEDNARODNE AKTIVNOSTI KVG N V LETU 2021

Preglednica: **Mednarodne aktivnosti KVG N v letu 2021**

Aktivnost	Namen	Datum	Lokacija
Seja KONSAR CAA Predstavnica Irena Mrak	Letni sestanki komisije za varstvo gorske narave in prostorskega načrtovanja v Alpah (KONSAR). Med letom je sodelovanje s KONSAR potekalo s pisnim komuniciranjem.	--	Po spletu in dopisno

PRIZNANJA KVG N V LETU 2022

Preglednica: **Priznanja KVG N podeljena v letu 2022 - za leto 2021**

Naziv priznanja	Pogoj za prejem	Prejemnika
Diploma dr. Angele Piskernik	Življenjsko delo in izjemni uspehi na področju varstva in ohranjanja gorske narave	- Peter Skoberne, PD Bohinjska Bistrica) - Jamarska zveza Slovenije

ODSTOPANJE IZVEDBE OD PLANA

Zaradi omejitvenih ukrepov, ki so trajali do konca pomladi, je odpadlo nekaj načrtovanih akcij, vendar manj, kot leto prej. Se pa zamrznitev aktivnosti, predvsem omejevanje druženja še vedno pozna v obliki manjše udeležbe.

Po drugi strani smo razvili nekaj aktivnost po spletu, ki so se dobro prijele in jih bomo razvijali tudi v prihodnje.

Marijan Denša,
načelnik KVG N